

Správa z aktivity

Názov aktivity: How to support a sustainable and/or circular bioeconomy through policy (online workshop)

Termín realizácie: 1.2.2024

Miesto realizácie: online, platforma Zoom:
<https://us06web.zoom.us/j/5470289440?pwd=OXFsWlplYalZnaDFveXBMMkgxUIJNZz09&omn=87149181261>

Cieľ aktivity: získanie všeobecného prehľadu o Strategických plánoch SPP v jednotlivých krajinách strednej a východnej Európy a o opatreniach na podporu bioekonomiky v týchto krajinách

Účastníci za IZPI: Ing. Mária Šášiková, PhD.; Ing. Katarína Tóthová

Prílohy: fotodokumentácia, pozvánka s programom

Priebeh: IZPI bolo prostredníctvom Bioeconomy Clustra, ktorého je strategickým členom, pozvané zúčastniť sa online workshopu „How to support a sustainable and/or circular bioeconomy through policy“. Workshop bol súčasťou medzinárodného projektu Bioeco-up (Interreg) s cieľom posilniť napredovanie strednej Európy smerom k obehovému hospodárstvu. Lead partnerom projektu je maďarské ministerstvo pôdohospodárstva. Do projektu je zapojených 12 partnerov z 10 regiónov. Cieľom projektu je taktiež posilniť transformáciu politík v oblasti biohospodárstva. Viac o projekte: <https://www.interreg-central.eu/projects/bioeco-up/>

Program online workshopu:

1. Privítanie, úvod do prvej časti workshopu
2. Prezentácie (EÚ, IT, AT)
3. Otázky z publika
4. Prestávka
5. Úvod do druhej časti workshopu
6. Panelová diskusia (AT, HR, HU, IT, PL, SI, SK)
7. Otázky z publika
8. Závery
9. Oficiálne ukončenie

Workshop moderovala Tajana Radic z chorvátskeho Ministerstva pôdohospodárstva. Krátko predstavila projekt Bioeco-up a jeho ciele. Spomenula jeho primárne zameranie na osoby tvoriace politiky (hlavne SPP), v jednotlivých krajinách strednej Európy.

Začiatkom podujatia sa účastníkom prihovril aj **Barna Kovacs** (stála reprezentácia Maďarska v EÚ, iniciatíva Bioeast up), ktorý spomenul, ako dobré nastavenie politík dokáže pomôcť podpore bioekonomiky. Dotkol sa tiež aktuálnych problémov – napr. protesty farmárov v uliciach a problémy Spoločnej poľnohospodárskej politiky ako takej.

Prvá časť workshopu bola venovaná téme, ako podporiť udržateľnú cirkulárnu bioekonomiku prostredníctvom vhodných politík. Blok odborných prednášok otvoril **Robert M'Barek** vo svojej prednáške venovanej všeobecnému prehľadu Spoločnej poľnohospodárskej politiky pre obdobie 2023 – 2027 s akcentom na bioekonomiku v krajinách EÚ. Prednášku začal upriamením pozornosti na široký okruh inštitúcií a politík (Green Deal, F2F, a i.), ktoré sa na medzinárodnej úrovni zaoberajú bioekonomikou. Bola taktiež predstavená časová línia strategických dokumentov v oblasti bioekonomiky (od roku 2012 – prvý strategický dokument: *Innovation for sustainable growth*, až po rok 2022 – *Bioeconomy Progress Report*).

Ďalej prehľadne na mape Európy predstavil, ktoré európske krajiny disponujú samostatnou stratégiou pre rozvoj bioekonomiky a ktoré krajiny stratégiu chystajú. Dôležitosť sektora bioekonomiky tiež bola predstavená v číslach (podieľ na EÚ zamestnanosti a tvorbe pridanej hodnoty). Aj keď najväčší podiel na bioekonomike má stále sektor poľnohospodárstva a potravinárstva, do popredia sa čoraz viac dostávajú moderné technologické sektory (nové materiály, biopalivá, výroba elektriny a mnohé ďalšie). Bolo tiež spomenuté, že sektor bioekonomiky má veľký potenciál budovania produktov s vysokou pridanou hodnotou.

Davide Viaggi (Bolonská univerzita) vo svojom vstupe predstavil vzťahy medzi bioekonomikou, stratégiou rozvoja bioekonomiky a Spoločnou poľnohospodárskou politikou v Taliansku. V Taliansku existuje prvá verzia stratégie pre rozvoj bioekonomiky už od roku 2017. Rozprával o Strategickom pláne SPP v Taliansku a o potrebe zohľadniť v ňom jednotlivé regionálne špecifiká Talianska a adaptáciu Strategického plánu a jeho intervencii na lokálne potreby. Spomenul úzke prepojenie Strategického plánu na bioekonomiku a niektoré zo špecifických intervencii zamerané na podporu začínajúcich farmárov, lesníkov a ne-poľnohospodárskych start-upov.

Georg Rappold (Ministerstvo pôdohospodárstva, lesníctva, regionálneho rozvoja a vodného hospodárstva, Rakúsko) sa vo svojej prezentácii venoval Spoločnej poľnohospodárskej politike a bioekonomike v Rakúsku. Prostredníctvom praktických príkladov sa snažil priblížiť situáciu v Rakúsku. Vysvetlil rozdiel medzi bioekonomikou a cirkulárnou ekonomikou, venoval sa podpore rakúskeho lesníctva a SPP v Rakúsku ako takej. V Rakúsku je potrebná medzisektorová spolupráca, nakoľko niektoré intervencie SPP administruje ministerstvo pôdohospodárstva, iné (napr. OZE), zase Ministerstvo klímy. Vysvetlil tiež dôležitosť úlohy miestnych akčných skupín (LEADER) v Rakúsku a typy podporených projektov z oblasti bioekonomiky. Z jeho prednášky vyplynulo, že miestne akčné skupiny sú dôležitým a fungujúcim pilierom rozvoja regiónov. Intervencie Spoločnej poľnohospodárskej politiky sú zamerané na podporu inovačných regiónov a vidieckej inovačnej systémy – zoskupenia rôznych stakeholderov, ktoré riešia regionálne problémy spoluprácou rôznych stakeholderov a vytváraním miestnych inovačných hodnotových reťazcov. Ak riešenia prispievajú k riešeniu problémov z oblasti bioekonomiky, tieto sú v rámci intervencií bodovo zvýhodnené. Vo svojej prezentácii akcentoval dôležitosť inovačných sietí. V tejto súvislosti bola predstavená iniciatíva [Bioeconomy Austria](#).

Podujatie pokračovalo sekciou otázok z publika (týkali sa napr. špecificky podpore organickej produkcie v Rakúsku, alebo ťažkostiam pri tvorbe samostatnej stratégie v oblasti bioekonomiky, s ktorými sa muselo vysporiadať Taliansko).

Druhá časť podujatia sa venovala odporúčaniam odborníkov z oblasti SPP. Diskutovali v nej ľudia, ktorí sa podieľali na spracúvaní Strategických plánov SPP v jednotlivých krajinách Európy. Ákos Kristóf (Ministerstvo pôdohospodárstva, Maďarsko) uviedol túto druhú časť podujatia.

Anita Sever Koren (Ministerstvo pôdohospodárstva, Chorvátsko) spomenula, že aj keď Chorvátsko zatiaľ nemá platnú stratégiu v oblasti bioekonomiky, táto by sa mala už o pár dní/týždňov schvaľovať. Strategický plán, nakoľko bol pripravovaný už pred tým, s ňou nekoreluje, avšak obsahuje odkazy na bioekonomiku a opatrenia na podporu bioekonomiky. Spomenula, že potenciál bioekonomiky nie je v Chorvátsku využívaný natoľko, nakoľko by mohol byť. Intervencie v strategickom pláne na podporu bioekonomiky sa týkajú napr. výroby obnoviteľných zdrojov energie z biomasy na farmách. Spomenula tiež miestne akčné skupiny ako dôležitý pilier rozvoja bioekonomiky a miestne stratégie pre rozvoj bioekonomiky. Zdôraznila potrebu medzirezortnej spolupráce, ak má byť plne využitý potenciál bioekonomiky. Nie je to iba záležitosť rezortu pôdohospodárstva. Zdôraznila, že v rámci bioekonomiky v Chorvátsku je podporovaný najmä energetický sektor.

Viktor Nagy (Ministerstvo pôdohospodárstva, Maďarsko) hovoril o situácii v Maďarsku. Strategický plán SPP bol v Maďarsku schválený Európskou komisiou v novembri 2022. Jeho implementácia tak začala v roku 2023. Zdôraznil znovu lokálnu úroveň a dôležitosť podpory lokálnych opatrení/projektov v oblasti podpory bioekonomiky. Bioekonomiku je potrebné zaradiť do podpory inovácií ako takých – v rámci Maďarska sú tak podporované projekty so zameraním na pôdu, organické poľnohospodárstvo,

znižovanie emisií. Zdôraznil tiež potrebu istej variability v podpore projektov v oblasti bioekonomiky – nie je potrebné len podporovať samotné investície, avšak aj tzv. mäkkú infraštruktúru – vzájomnú spoluprácu subjektov. Zvýraznil dôležitosť networkingu a vytvárania sietí a tiež vytváranie spojenia medzi vládnymi inštitúciami a farmármi. Spomenul tiež pripravované výzvy v Maďarsku na podporu bioekonomiky, a síce so zameraním na inovatívne prístupy a na lokálne využitie biomasy – výzvy sa aktuálne na ministerstve pripravujú.

Jerzy Kozyra (Inštitút pôdnej vedy a kultivácie rastlín, Poľsko) je agroklimatológom, ktorý sa podieľal na príprave poľskej verzie strategického plánu. Podľa neho poľský strategický plán iba málo reflektuje oblasť bioekonomiky. V celkom strategickom pláne je táto spomenutá len 10 x. Problémom je tiež neexistujúca stratégia bioekonomiky v Poľsku. Strategický plán SPP síce podporuje opatrenia v oblasti zadržiavania vody, biodiverzity a pod. – to sú jedny z hlavných intervencií, ale napriamo sa bioekonomika spomína málo. V rámci SPP sa ráta s podporou AKIS, miestnych akčných skupín, odvetví v rámci S3 stratégie vo vidieckych oblastiach, využitie odpadu z poľnohospodárstva.

David Kadunc (Ministerstvo pôdohospodárstva, lesníctva a potravinárstva, Slovinsko) spomenul dve hlavné oblasti SPP v Slovinsku: priame intervencie a podporu klimatických opatrení (napr. použitie organických hnojív, atď.). Ďalšou oblasťou podpory s ktorou sa ráta, je podpora AKIS, prístup LEADER a podpora MAS. Investičné opatrenia v oblasti bioekonomiky nie sú chápané formou priamej podpory ale sú zvýhodnené nepriamo, prostredníctvom bodového zvýhodnenia. Z oblasti bioekonomiky sa tiež ráta s podporou obalového hospodárstva (napr. ekologické obaly) a s investíciami do obnoviteľných zdrojov energie. Masové sú intervencie do lesníctva, nakoľko až 60 % krajiny je tvorenej lesmi, čo je slovinské špecifikum.

Záverom panelu vystúpil **Daniel Ács** (Bioeconomy Cluster, Slovensko). V rámci svojho výstupu spomenul neexistujúcu stratégiu bioekonomiky na Slovensku. Avšak, na úrovni ministerstva, sa pripravuje *Stratégia cirkulárnej bioekonomiky* (p. Hreňová). Dotkol sa tiež mnohých ďalších problémov – síce sa v rámci SPP plánuje s podporou digitalizácie sektora, precízneho poľnohospodárstva, lesníctva, obnoviteľných zdrojov energie, dekarbonizácie a mnohých ďalších, reálna implementácia je nateraz otázna. Úplne absentuje oblasť podpory nových materiálov. Problémom je tiež, že nie je úplne rozumené, čo všetko patrí do bioekonomiky. Musí byť posilnené vedomie o bioekonomike a jej dôležitosti. V rámci Strategického plánu SPP Slovensko vychádzalo z požiadaviek Európskej komisie, nie z možností územia, čo môže do budúcnosti spôsobovať problémy. Daniel Ács spomenul tiež nepriaznivú situáciu ohľadne neexistencie operačných skupín EIP. Špecifikom Slovenska je tiež rýchle striedanie jednotlivých ministrov v sektore, čo spôsobuje, že nie je zachovaná kontinuita a značne sťažuje praktickú implementáciu SPP. Záverom spomenul dôležitosť zapájania stakeholderov (tých, ktorí prichádzajú do styku priamo s farmármi), do tvorby politík.

Záver aktivity: Účastníci a panelisti za zhodli na nasledujúcich záveroch z podujatia:

- Každá krajina sa snaží robiť niečo v oblasti rozvoja bioekonomiky, avšak snahy sú vnímané ako nedostatočné, roztrieštené,
- Bioekonomika je pomerne novým konceptom, chýba komunikácia jej dôležitosti a jej jednotné chápanie,
- Potreba medzisektorovej spolupráce,
- Dôležitosť spolupráce aj jednotlivých sekcií na ministerstvách (aby vedeli, kto čo rieši a robí),
- Dôležitosť budovania kapacít úradníkov na ministerstvách,
- Potrebnosť chápania spojenia poľnohospodárstva a bioekonomiky,
- Dôležitosť budovania sietí bioekonomiky a zdieľania best practices v oblasti implementácie riešení projektov v oblasti bioekonomiky.
- Dôležitosť zapojenia komunit, MAS, miestnych obyvateľov.

INŠTITÚT
ZNALOSTNÉHO
PÔDOHOSPODÁRSTVA
A INOVÁCIÍ

Vypracoval: Ing. Mária Šášiková, PhD.

dňa: 1.2.2024

Schválil: Mgr. Vladimíra Gudábová

dňa: 5.2.2024

